# Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

**Aanhangsel van de Handelingen**


**Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden**

## 1306

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie over *de Nederlandse luchtaanval in Mali* (ingezonden 23 januari 2015).

Antwoord van de Ministers **Koenders** (Buitenlandse Zaken) en **Hennis-Plasschaert** (Defensie) (ontvangen (ontvangen 17 februari 2015).

Vraag 1
Wat is uw oordeel over het bericht «honderden betogen tegen Nederlandse luchtaanval in Mali»?[1]

Antwoord 1
Het bericht is een weergave van de gebeurtenissen in de stad Kidal en bij het vliegveld van Kidal op 21 januari jl. Het is van belang om hier ook de context bij aan te geven. Oorspronkelijk was de demonstratie in Kidal georganiseerd als protest tegen de publicatie van Charlie Hebdo. Gedurende de demonstratie verplaatste de aandacht zich naar de actie van MINUSMA in Tabankort. MINUSMA heeft in een verklaring duidelijk gemaakt dat men zich door de actie van de MNLA gedwongen zag binnen de grenzen van het mandaat geweld te gebruiken ter bescherming van MINUSMA staf. De demonstratie was niet gericht tegen Nederland of de Nederlandse militairen in MINUSMA.

Vraag 2
Zijn er inderdaad vijf rebellen omgekomen door een aanval met Nederlandse Apache gevechtshelikopters? Hoeveel gewonden zijn er veroorzaakt? Kunt u verslag doen van de gebeurtenissen?

Antwoord 2
Het hoofdkwartier van MINUSMA heeft de Apache helikopters op 20 januari jl. ingezet naar aanleiding van hevige gevechten die nabij de plaats Tabankort waren uitgebroken tussen de MNLA (Mouvement National de Liberation de l'Azawad) en regeringsgezinde milities, in het bijzonder GATIA (Groupe d'Auto-défense Touareg Imghad et Alliés). Deze gevechten vormden een bedreiging voor de bevolking, waarvan een deel op dat moment bescherming zocht op het MINUSMA-kamp, en de op dit kamp aanwezige MINUSMA-militairen uit Bangladesh. Na zich vanuit de lucht op de hoogte te hebben

[1] http://www.nu.nl/buitenland/3977016/honderden-betogen-nederlandse-luchtaanval-in-mali.html

ah-tk-20142015-1306
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

gesteld van de situatie hebben twee Apache helikopters waarschuwingsschoten afgevuurd om de strijdende partijen te bewegen hun gevecht te staken. Dit had geen effect. Vanuit de Apache helikopters werd vervolgens waargenomen dat strijders van de MNLA vanaf een voertuig een raketsysteem afvuurden richting Tabankort. De MINUSMA-eenheid in Tabankort bevestigde daarop een raketinslag op ongeveer 100 meter van het VN-kamp. Daarop heeft een van de Apache helikopters de betrokken raketinstallatie uitgeschakeld met een *Hellfire* raket. Als gevolg hiervan zouden volgens de MNLA zelf vijf strijders zijn gedood. Later noemden zij een aantal van zeven doden. Door MINUSMA is waargenomen dat er met de actie één strijder is omgekomen en twee of drie gewonden zijn gevallen. Hoeveel doden en gewonden er precies te betreuren zijn is nog niet officieel vastgesteld. Hiernaar wordt nog onderzoek verricht.

Vraag 3
Was de aanval in overeenstemming met het VN-mandaat? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 3
Ja. Het geweldgebruik was gebaseerd op zelfverdediging, in overeenstemming met de VN-*Rules of Engagement*en het VN-mandaat zoals verwoord in Veiligheidsraadresolutie 2164 (25 juni 2014), dat ook toeziet op de bescherming van burgerbevolking. De VN heeft gesteld dat de actie binnen het mandaat viel.

Vraag 4
Hebben er inderdaad honderden mensen geprotesteerd tegen de luchtaanval door de Nederlanders? Klopt het dat tevens het vliegveld van Kidal is ingenomen en dat VN-blauwhelmen hun positie moesten opgeven?

Antwoord 4
Op 21 januari vond in Kidal een demonstratie plaats die aanvankelijk was georganiseerd tegen de publicatie van Charlie Hebdo. De demonstratie bestond uit enkele honderden personen, voornamelijk vrouwen en kinderen, die zich op een gegeven moment bij het vliegveld tegen de VN missie keerden in verband met de wapeninzet bij Tabankort de dag ervoor. Er werden banden in brand gestoken en er werd met stenen gegooid. Om escalatie te voorkomen, trok de VN zich terug van het vliegveld op het MINUSMA kamp. Op het vliegveld hebben de demonstranten een aggregaat van de VN in brand gestoken en een deel van het prikkeldraad om het vliegveld verwijderd. Ongeveer een uur later trok de demonstratie zich na tussenkomst van een Toearegleider terug naar de stad Kidal. Daarop zijn de VN-militairen teruggekeerd naar het vliegveld.

Vraag 5
Is het waar dat groeperingen binnen de Toearegs willen dat de VN-missie vertrekt uit Mali? Om welke groeperingen gaat het precies?

Antwoord 5
De demonstranten in Kidal hebben om het vertrek van MINUSMA geroepen vanuit de veronderstelling dat MINUSMA in het conflict tussen MNLA en GATIA partij zou hebben gekozen voor GATIA. Onduidelijk is wat het draagvlak voor de oproep tot vertrek van de VN-missie binnen de Toeareggemeenschap is.

Vraag 6
Is het waar dat de Toearegs niet langer willen deelnemen aan het vredesproces? Wat is precies de stand van zaken rond het vredesproces?[2]

Antwoord 6
Onmiddellijk na het incident bij Tabankort gaf de MNLA in Mali een verklaring uit dat het de samenwerking met MINUSMA op het gebied van veiligheid tot nader order opzegde. Vervolgens is contact geweest tussen het leiderschap

[2] RTL nieuws 19:30, 21 januari 2015

van MINUSMA enerzijds en de politieke leider van de MNLA anderzijds om de situatie in Tabankort te stabiliseren en de samenwerking te hervatten. Deze aanpak van MINUSMA kon op steun rekenen van Frankrijk, de AU, ECOWAS, Algerije en de EU. Hierop verklaarde de politieke leider van de MNLA, de heer Ag Acherif, dat zijn groepering gecommitteerd blijft aan het onderhandelingsproces.
Voor wat betreft het vredesproces is de stand van zaken als volgt. In het najaar van 2014 heeft in Algiers een aantal onderhandelingsrondes plaatsgevonden. Tijdens de laatste (4e) ronde van 20-26 november jl. heeft bemiddelaar Algerije een aangepast ontwerpakkoord gepresenteerd. Daarover zouden de verschillende partijen overleg met hun achterban voeren. De in januari voorziene hervatting van de besprekingen kon echter geen doorgang vinden als gevolg van het overlijden van twee stamoudsten bij respectievelijk de Toeareg en de Arabieren en de daarop volgende rouwperiode van veertig dagen en het opvolgingsproces.
Vanaf 5 februari zijn voorbereidende besprekingen voor de 5e onderhandelingsronde van start gegaan waarbij de bemiddelaars afzonderlijk met de verschillende partijen hebben gesproken. Dit ging gepaard met een oproep van de internationale gemeenschap aan alle partijen om in deze ronde van de onderhandelingen substantiële stappen te maken, o.a. door een verklaring van de VNVR waarin wordt gedreigd met sancties tegen spoilers. De Malinese regering lijkt deze oproep ter harte te hebben genomen, zoals bleek uit het bezoek van de nieuwe premier van Mali, Modibo Keïta (geen familie van de president), aan Algiers. De premier betuigde zijn steun voor de onderhandelingen en uitte zijn waardering voor de bemiddeling van Algerije. De onderhandelingen zullen op 16 februari van start gaan, waarbij de Malinese delegatie zal worden geleid door Minister van Buitenlandse Zaken Diop. Nederland heeft in bilaterale contacten, meest recent nog tijdens de AU-top, de regering van Mali opgeroepen om tot een alomvattend akkoord te komen in Algiers en tegelijkertijd het verzoeningsproces in het noorden een impuls te geven.

Vraag 7
Welke gevolgen hebben deze ontwikkelingen voor de VN-missie? In hoeverre is sprake van een verslechtering van de veiligheid van de VN-militairen?

Antwoord 7
Het is moeilijk om de precieze gevolgen voor de VN-missie te voorspellen. Met het ingrijpen in Tabankort heeft MINUSMA laten zien dat de missie bereid is op te treden als burgers en VN-personeel worden bedreigd door gewapende groepen.
Het aantal incidenten gericht tegen MINUSMA-militairen of doelwitten in Gao is de afgelopen weken toegenomen. De algehele dreiging in de regio Gao en Gao-stad, waar de Nederlandse troepen verblijven, is significant. Bij een gewelddadige demonstratie tegen MINUSMA in Gao op 26 en 27 januari jl. waren burgerslachtoffers te betreuren. Op verzoek van de VN doet het Rode Kruis onderzoek naar de toedracht. MINUSMA heeft geassisteerd bij het vervoer van gewonden en nauw samengewerkt met Malinese autoriteiten en lokale leiders om de situatie te stabiliseren. Op 29 januari jl. heeft de Malinese president IBK een bezoek afgelegd aan Gao, waarbij hij het belang van de samenwerking met MINUSMA benadrukte.
Op dit moment zijn er geen aanwijzingen dat er een specifieke directe dreiging bestaat tegen de Nederlandse bijdrage aan MINUSMA.
MINUSMA is in het licht van de recente demonstraties extra alert op het punt van veiligheid en heeft de nodige maatregelen genomen.

Vraag 8
Hoe voorkomt u dat VN-militairen partij kiezen in de strijd tussen Toearegs en regeringsgezinde milities?

Antwoord 8
MINUSMA kiest geen partij tussen Toearegs en regeringsgezinde milities. De VN-missie treedt op als burgers of VN-personeel bedreigd worden.

Vraag 9
Deelt u de mening dat het vredesproces in gevaar komt door dit soort incidenten?

Antwoord 9
Het zijn de conflicten tussen gewapende groepen in Noord-Mali die het vredesproces in gevaar brengen. Het was juist en nodig dat MINUSMA ingreep in Tabankort ter bescherming van burgers en het VN-personeel. Verder is het van belang dat alle partijen gecommitteerd blijven aan het vredesproces en dat de situatie op de grond in Mali de-escaleert. MINUSMA, de Malinese autoriteiten onder leiding van president IBK en de internationale gemeenschap maken zich hiervoor sterk.